

Posudek na bakalářskou práci

Autor: **Andrej Amelian**

Název: **Vývoj kultu osobnosti v Rumunsku po druhé světové válce, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Praha 2014, 43 s.**

Andrej Amelian si za téma své bakalářské práce zvolil popis kultu osobnosti, který se v komunistickém Rumunsku vytvořil kolem dvou poválečných stranických vůdců, G. Gheorghia-Deje a N. Ceaușesca. Vedle popsání konkrétních projevů kultu osobnosti bylo hlavním cílem jejich srovnání a jejich odraz v rumunské poválečné literatuře.

Těžiště Amelianovy práce leží ve čtyřech kapitolách. První z nich přináší stručný historický vývoj Rumunska v období od svržení monarchie a nastolení komunistického režimu na konci roku 1947 až do jeho pádu v závěru roku 1989. Tato kapitola je přitom rozdělena na dvě části, které se podrobněji zaměřují nejprve na období vlády Gheorghia-Deje (1945-1965) a poté na období vlády Ceaușesca (1965-1989). Po historické kapitole následuje oddíl věnující se popisu kultu osobnosti. Autor rozvoj kultu osobnosti sledoval zejména na oslavách výročí narození obou klíčových představitelů rumunského komunistického režimu. Součástí této kapitoly je rovněž snaha o definici sledovaného fenoménu, tj. kultu osobnosti. Tato popisná část je následována jednostránkovou kapitolou, ve které se autor pokusil definovat hlavní rozdíly ve formování kultu osobnosti u Gheorghia-Deje a Ceaușesca. Poslední kapitola přináší konkrétní příklad kultu obou rumunských vůdců v dobové literatuře. Těmto hlavním kapitolám předchází stručný úvod, ve kterém autor naznačil hlavní problematiku sledovaného tématu. V závěru pak Andrej Amelian podtrhl propast mezi glorifikací rumunských vůdců na jedné straně a stavem lidských práv a ekonomické situace Rumunů na straně druhé.

Na práci Andreje Ameliana lze pozitivně hodnotit snad jen výběr zajímavého tématu a fakt, že těžištěm jeho práce se nestala pouze vláda N. Ceaușesca, ale také období méně známého G. Gheorghia-Deje. Téma kultu osobnosti Ceaușescova předchůdce v českém prostředí dosud není náležitě zpracováno.

Výsledek Amelianova pokusu srovnat kult osobnosti rumunských komunistických představitelů však zdaleka nespĺňuje očekávání poutavého a nosného tématu. Zásadním nedostatkem předkládané studie je především minimální práce s prameny. Pouze stručná (dvoustránková) kapitola *Příklady z rumunské poválečné literatury* je založena na dobových pramenech - jedné básnické sbírce a jednom literárním revue. Drtivá většina autorových tvrzení je ale převzata ze sekundární literatury, která ale vyšla až po pádu komunismu. Jde jak

o rumunské, tak o některé české práce. Jejich celkový počet je však taktéž žalostně nízký. Z velké části je tak Amelianova práce složena z informací převzatých ze sekundární literatury.

Výtku, že studie je postavena na sekundární literatuře, podtrhuje také to, že u mnohých tvrzení ani není jasné, odkud autor informace čerpal. Příklad lze nalézt na str. 22 (dárky pro Gheorghia-Deje), na straně 24 (odkud pochází tvrzení, že tisk informoval o narozeninách s jednodenním zpožděním?) nebo na straně 32 (zobrazování Ceaușesca po boku historických osobností Rumunska). Na straně 29 a 30 pak nalezneme citáty z dobových svazků *Omagiu*, avšak autor je plně přebíral z rumunské studie *Comunismul în România* vydané v roce 2007.

I přes nedostatečnou práci s prameny Amelianův text čtenáři poskytuje základní vhled do tématu existence kultu osobnosti v socialistickém Rumunsku a autor správně zdůraznil výrazný rozdíl mezi oslavováním Gheorghia-Deje a jeho následovníka Ceaușesca. Je ale otázkou, na kolik je toto správné tvrzení postaveno na vlastním výzkumu a na kolik na závěrech již existujících studií. Chabý seznam použité literatury navíc také dokazuje, že se autor zcela neseznámil s relevantní literaturou, která je dostupná např. v Národní knihovně ČR (Bulei, Ion: *A History of Romania*, Meronia 2007; Tismăneanu, Vladimir: *Stalinism for all seasons. A Political History of Romanian Communism*, Berkeley 2003; Deletant, Dennis: *Ceaușescu and the Securitate: Coercion and Disent in Romania 1965-1985*, London 1995; Deletant, Dennis: *Communist Terror in Romania. Gheorghiu-Dej and The Police State 1948-1965*, London 1999).

Na začátku bakalářské práce sice autor naznačil, čemu se práce bude věnovat, ale obvyklou část patřící do úvodu – tedy kritiku pramenů a kritické zhodnocení existující literatury – zcela opomněl. Kvalitně provedená rešerše by přitom mohla být jednou z nejpřínosnějších částí bakalářské práce.

Podobné je to i s teoretickou kapitolou. Tu sice Andrej Amelian do textu zařadil a pokusil se obecněji charakterizovat kategorii kultu osobnosti, ale opět z daleka nevyužil dostupnou literaturu. Tato dvoustránková kapitola je založena jen na dvou titulech, přičemž jeden z nich pochází z roku 1969, tedy je značně ovlivněn dobou svého vzniku. Možná právě proto Andrej Amelian nekriticky přejal tvrzení, že kult osobnosti v náboženství je přímo úměrný bohatství jednotlivé církve (str. 19). V kapitole věnované kultu osobnosti N. Ceaușesca několikrát uvádí, že oslavování rumunského diktátora často hraničilo až se zbožštěním. S tím samozřejmě lze jen souhlasit, avšak je škoda, že se v teoretické části práce tento fenomén hlouběji nerozebírá. V sociologii je známý termín „politické náboženství“, který upozorňuje na náboženské prvky sekulárních nedemokratických režimů. K tomuto fenoménu, který se bytostně dotýkal také komunistického Rumunska, mohl autor využít běžně

dostupnou literaturu v češtině (např. Maier, Hans: Politická náboženství. Totalitární režimy a křesťanství, Brno 1999, nebo Nešpor, Zdeněk; Lužný, Dušan: Sociologie náboženství, Praha 2007).

Co se týče historické kapitoly, je jasné, že rozsah bakalářské práce neumožňuje podrobný vhled do historického kontextu studovaného tématu. Autor se tedy pokusil krátce nastínit hlavní etapy z poválečné historie Rumunska se zaměřením na protagonisty dění, kteří byli předmětem zkoumání. Nedostatečný prostor vždy musí vést k jistému zkrácení a zjednodušení. To se projevuje i v předkládané bakalářské práci, avšak se základními historickými fakty se v ní čtenář může seznámit. Na některé nedostatky je ale třeba upozornit. Poněkud nepřehledně působí skutečnost, že životopisy obou osobností nejsou zpracovány v samostatné kapitole. Část životopisných dat je obsažena v historickém přehledu, další část pak v kapitole o kultu osobnosti. Jistým nedostatkem oddílu o poválečných dějinách Rumunska jsou pak chyby, které někdy vycházejí spíše z problematické formulace, např. na straně 13 je naznačena Ceaușescova cesta k moci a je uvedeno, že na IX. sjezdu RDS se rozhodovalo mezi Ceaușescem a Maurerem. Autor uvádí, že „...volba skončila kompromisem mezi starým, zasloužilým Maurerem a mladým, tvárným a především neškodným Ceaușescem.“ Z věty vyplývá, že byl nakonec zvolen někdo třetí. Obecně by asi bylo vhodné, kdyby kapitola podrobněji vysvětlila Ceaușescův nástup k moci. I když lze pochopit, že se nebylo možné podrobně věnovat jednotlivým historickým momentům a osobnostem, práci by velmi prospělo, kdyby některé zmíněné problémy byly alespoň stručně vysvětleny v poznámce pod čarou. Čtenář, který se neorientuje v rumunských dějinách, by jistě uvítal krátkou vysvětlující poznámku např. o problému potratů v socialistickém Rumunsku (str. 17), o projevech zmíněné malé kulturní revoluce (str. 24), o významu návratu albánského velvyslance do Bukurešti (str. 12) atd. Až do strany 36 je N. Ceaușescu zobrazován jako neomezený vládce země. Proto pak na téže straně působí přinejmenším nejasně věta, že Ceaușescu s návrhem, aby jeho žena získala post viceprezidentky, nepochodil před členy ÚV. To by rovněž bylo vhodné vysvětlit. Stejně tak by na str. 15 mohli být v poznámce krátce představeni rumunští disidenti.

Slabinou Amelianovy práce je bohužel také její stylistická úroveň. Věty jsou často neobratné a nedokončené („Když se vrátíme do listopadu 1946, kdy se v Rumunsku konaly první poválečné volby, které měly jedno společné s těmi předválečnými – byly volební fraškou.“-str. 10) a občas se zdá, jako by autor psal tak, jak hovoří („Když byly vyhlášeny výsledky, málokdo tomu věřil...“, str. 10), občas v nich chybí slovo („I v kulturním světě existovala spolupracovat s komunistickým režimem“-str. 12). Rušivě v textu rovněž působí

často se opakující titulování rumunských stranických vůdců stylem „*budoucí soudruh Rumunská*“ (str. 21). Autor rovněž používá obraty typu „*je také potvrzen fakt*“ (str. 25), aniž by bylo jasné, kdo jej potvrdil.

Pocit, že práce byla napsána ve spěchu, umocňuje závěr, který autor zkrátil na půl stránky. Místo shrnutí hlavních myšlenek a výsledků bádání se dočkáme spíše jen vyjádření autorových pocitů nad Ceaușescovou érou. Vět typu „*...pokud se podíváme do hloubky praktik totalitního státu v té době, je lepší se vyhnout dalším komentářům.*“ (str. 42) by se asi jakákoliv odborná práce měla vyvarovat.

Předkládaná bakalářská práce neobsahuje žádnou dobře provedenou kapitolu. Stěžejní části jsou vypracovány na základě pouze několika sekundárních zdrojů a kapitoly *Srovnání kultu osobnosti Gheorghia-Deje a Ceaușesca a Příklady z rumunské poválečné literatury* jsou jen jednostránkovým, resp. dvoustránkovým textem bez náznaku analýzy. Studie pak prakticky postrádá závěr.

Na základě výše uvedených nedostatků **nepovažuji** bakalářskou práci Andreje Ameliana **za obhajitelnou**. Navrhuji známku **dostatečně**.

V Praze dne 9. června 2014

Mgr. Přemysl Vinš

oponent

